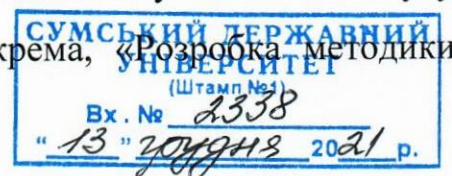

ВІДГУК
офіційного опонента доктора юридичних наук
Косиці Ольги Олексіївни на дисертацію
Малетова Дмитра Володимировича
«Адміністративно-правові засади діяльності Вищого антикорупційного
суду України»,
яка подана на захист до разової спеціалізованої вченої ради
ДФ 55.051.035 у Сумському державному університеті, що подана на
здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за
спеціальністю 081 «Право»

Актуальність теми дослідження.

Ефективна протидія корупції неможлива без створення реальних механізмів, інститутів та органів, які б забезпечували системну боротьбу з цим негативним явищем. 18 жовтня 2006 р. в Україні була ратифікована Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції. Приєднання України до міжнародної спільноти у цьому питанні мало на меті сприяння «затвердженню позитивного іміджу України як держави, де створюється сприятливий політичний клімат для широкомасштабної, взаємовигідної співпраці зі всіма країнами, зокрема в питаннях протидії корупції та іншим правопорушенням, які безпосередньо пов'язані з нею». Серед основних факторів, що мають сприяти зниженню рівня корупції ключове значення відіграє посилення діяльності Національного антикорупційного бюро України, зміни в організації роботи Національного агентства запобігання корупції з відмовою від колегіальності прийняття рішень, зміну керівництва Спеціалізованої антикорупційної прокуратури та створення Вищого антикорупційного суду (ВАКС), з повноваженнями, що відповідатимуть рекомендаціям Венеціанської комісії. Враховуючи значущість ВАКС для успіху антикорупційної реформи, обрана Малетовим Д. В. тема дисертаційного дослідження, є актуальною та важливою.

Здійснене наукове дослідження має беззаперечний зв'язок з відповідними науковими програмами, планами, темами, адже дисертацію виконано у межах науково-дослідних тем Навчально-наукового інституту права Сумського державного університету, зокрема, «Розробка методики

взаємодії правоохоронних органів України щодо протидії легалізації злочинних доходів» (номер державної реєстрації 0120U100474), «Організаційно-правові засади функціонування правоохоронної, судової та фінансової систем України» (номер державної реєстрації 018U001317) та науково-дослідної роботи, що фінансується Національним Фондом досліджень України «Розробка «Концепції запровадження державної системи контролю за залученням та ефективним використанням міжнародної технічної допомоги в Україні на 2021–2025 рр.» (номер державної реєстрації 2020.02/0137).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації. Автором опрацьовано значний масив наукової літератури та нормативного матеріалу за темою дисертаційного дослідження, що свідчить про належний рівень обізнаності дисертанта у питаннях, які ним досліджуються, та відповідний рівень достовірності зроблених у роботі висновків.

Належний ступінь наукової обґрунтованості та достовірності результатів дисертаційного дослідження забезпечено використанням загальнонаукових та спеціальних методів, які дали змогу найбільш оптимально врахувати специфіку об'єкта і предмета дослідження.

Для досягнення поставленої мети в дисертаційному дослідженні було застосовано комплекс методів. Зокрема, історико-правовий метод дозволив дослідити історичні передумови створення та функціонування Вищого антикорупційного суду в Україні (підрозділ 1.1). За допомогою методу документального аналізу було виокремлено положення нормативно-правових актів, в яких закріплені основоположні засади діяльності Вищого антикорупційного суду в Україні (підрозділ 1.2). Використовуючи логіко-семантичний метод було узагальнено та вдосконалено понятійно-категоріальний апарат, принципи та завдання діяльності Вищого антикорупційного суду (підрозділ 2.1, 2.2). Завдяки системно-структурному методу були виокремлені, класифіковані та проаналізовані базисні принципи

організації та діяльності Вищого антикорупційного суду в Україні (підрозділ 2.1.), а також типологізовані функції Вищого антикорупційного суду (підрозділ 2.2). Досвід зарубіжних держав щодо врегулювання суспільних відносин в контексті створення та діяльності антикорупційних судів було узагальнено за допомогою порівняльно-правового методу (підрозділ 3.1). За допомогою нього також були визначені кращі практики зарубіжних країн щодо організації та діяльності антикорупційних судів з метою окреслення можливостей їх імплементації у вітчизняну систему. На основі формально-юридичного методу та методу прогнозування були виявлені недоліки та проблеми адміністративно-правових засад діяльності Вищого антикорупційного суду, а також можливі напрями їх удосконалення (підрозділ 3.2). У дисертаційному дослідженні було використано й інші загальнонаукові та спеціально-юридичні методи, що у свою чергу сприяло комплексності, системності та повноті дослідження.

Висновки і рекомендації дисертанта ґрунтуються на ретельному аналізі вітчизняних та зарубіжних джерел у галузі адміністративного права, кримінального права, державного управління. Інформаційну й емпіричну основу дослідження становлять узагальнення практики діяльності правоохоронних органів, довідкові видання, статистичні матеріали.

Новизна та достовірність наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації. Дисертація Д. В. Малетова є комплексним дослідженням адміністративно-правових засад діяльності Вищого антикорупційного суду України. На основі здійсненого дослідження сформульовано ряд наукових категорій та практичних рекомендацій, зроблено конкретні висновки та пропозиції, які у своїй сукупності мають певний ступінь наукової новизни. У ньому дисертант чітко, логічно та науково обґрунтовано викладає переважну більшість теоретичних та практичних положень.

Основним здобутком автора, безумовно, є те, що дисертаційне дослідження є одним із перших у вітчизняній юридичній науці адміністративного права комплексним правовим дослідженням

адміністративно-правових засад діяльності Вищого антикорупційного суду України. Особливої уваги потребують окремі аспекти дисертаційного дослідження, які відображають його наукову новизну.

У роботі вперше наголошено на доцільності залучення до процесу відправлення правосуддя присяжних (представників громадських антикорупційних організацій та науковців), які б пройшли спеціальне навчання, подібне залучення має бути обов'язковим, а не лише за бажанням підсудного (с. 37).

Заслуговує на увагу обґрунтування монопідходу щодо задання ВАСК та наголошення на тому, що єдиним завданням Вищого антикорупційного суду України є здійснення правосуддя, що додатково, з метою покращення зазначеного завдання, тягне за собою появу похідних функцій. Розвиваючи зазначену тезу, автор вважає, що виконання одного завдання одночасно призводить до реалізації декількох функцій. Це зумовлено природньою сутністю функцій, що походить від їх змісту (с. 112-113).

Крім того, узагальнено зарубіжний досвід функціонування та діяльності інституцій, які є аналогами Вищого антикорупційного суду та наголошено, що в цілому, ефективна діяльність антикорупційної судової інституції самостійно не може повною мірою викоринити явище корупції. Така антикорупційна діяльність повинна впроваджуватись разом з ефективними спеціалізованими органами досудового слідства та підтримання обвинувачення у суді. Але й дотримання цих факторів, не гарантує успішності антикорупційних реформ. Це підтверджується відсутністю у високорозвинутих країнах з низьким рівнем корупції спеціалізованих антикорупційних інституцій. Автор переконаний, що така ситуація зумовлена комплексністю діяльності всієї правоохоронної та судової систем зазначених країн, що в своїй синергії разом з превентивними заходами та національним менталітетом дають результат нетерпимості до корупційних проявів (с. 165).

Варто відмітити авторське дослідження законодавчого підходу стосовно того, що особа, яка обіймала протягом останніх десяти років, до моменту призначення, посади у окремих органах державної влади, а саме: в органах прокуратури України, внутрішніх справ України, Національної поліції України, Державному бюро розслідувань, інших правоохоронних органах (органах правопорядку), податковій міліції, Службі безпеки України, митних органах, Національному антикорупційному бюро України, Національному агентстві з питань запобігання корупції, Національному агентстві України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших кримінальних правопорушень, Одержаними від корупційних та інших кримінальних правопорушень, Антимонопольному комітеті України, Рахунковій палаті, центральному органі виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, центральному органі виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму, не може бути призначена суддею Вищого антикорупційного суду. Автор зауважує, що подібні обмеження є відвертим ігноруванням засад рівності громадян. Адже, фактично, люди, що мають суттєвий практичний досвід, а особливо, якщо працювали у підрозділах, що здійснювали досудове розслідування чи забезпечували процесуальне керівництво у кримінальних провадженнях щодо розслідування корупційних кримінальних правопорушень, не можуть застосовувати набутті знання та навички та стати суддею Вищого антикорупційного суду (с. 170).

Апробація дисертації. Теоретичні положення дисертації, висновки та рекомендації оприлюднені на таких міжнародних науково-практичних конференціях: Реформування правової системи в контексті євроінтеграційних процесів (Суми, 18–19 травня, 2018 р.); Сучасний стан та перспективи розвитку держави та права (Львів, 15-16 червня 2018 р.), Юридична наука сучасності: традиції та вектори розвитку (Одеса, 7 березня 2019 р.), Формування громадянського суспільства в Україні: нормативно-правова

база: (Дніпро, 3-4 травня 2019 р.), Ціннісно-орієнтований підхід в освіті і виклики євроінтеграції Матеріали Міжнародної науково-методичної конференції (Суми, 29-30 травня 2020 року), Реформування правової системи в контексті євроінтеграційних процесів (Суми, 21–22 травня 2020 року), Актуальні проблеми правових наук в євроінтеграційному вимірі: міжнародна науково-практична конференція (Харків, 18-19 грудня 2020 року), Реформування правової системи в контексті євроінтеграційних процесів (Суми, 20–21 травня 2021 року), «Scientific researches and methods of their carrying out: world experience and domestic realities»: (Вінниця – Відень 27 серпня 2021 р.).

Оформлення дисертації відповідає вимогам, що висуваються до такого виду робіт і наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації».

Оцінка мови і стилю дисертацію. Зміст дисертації свідчить про написання її українською мовою в науковому стилі.

Водночас, дисертаційне дослідження Малетова Д. В. містить дискусійні моменти та недоліки, висвітлення яких сприятиме більш повній та об'єктивній характеристиці результатів, отриманих автором.

1. У тексті дисертаційного дослідження автором використано поняття «топ-корупція» та «високопосадова корупція» без надання їх деталізованого тлумачення. На мою думку, відповідні дефініції потребують додаткового уточнення.

2. У розділі 2 дисертації автор розкриває юридичний зміст правового статусу ВАКС в Україні, поза тим, у жодному підрозділі цього розділу не охарактеризовано обов'язки цього вищого спеціалізованого суду. На мою думку, їх характеристика дозволила б збагатити дослідження.

3. Автор пропонує запровадити територіальні палати Вищого антикорупційного суду за принципом територіальної підслідності (с. 167). Однак залишається незрозумілим питання: 1) реорганізації існуючого

Вищого антикорупційного суду; 2) кількості суддів у пропонованих палатах; 3) організаційно-адміністративне забезпечення таких палат.

4. Вважаю, що авторська теза стосовно існування прямого взаємозв'язку між структурою Вищого антикорупційного суду та привабливістю країни, в якій він заснований для іноземних інвесторів, є відвертим перебільшенням та потребує додаткової аргументації (с. 78).

5. Авторська позиція стосовно виокремлення підфункцій у структурі функцій ВАКС ускладнює праворозуміння. Тому, потребує перегляду (с. 124-125).

Утім, зазначене вище стосується окремих дискусійних положень дисертації та у своїй сукупності не впливає на загалом позитивну її оцінку.

Викладене дозволяє зробити загальний висновок про те, що дисертаційне дослідження на тему «Адміністративно-правові засади діяльності Вищого антикорупційного суду України», яка підготовлена за спеціальністю 081 «Право», відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» № 167 від 6 березня 2019 р., а її автор – Малетов Дмитро Володимирович, заслуговує присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

ОФІЦІЙНИЙ ОПОНЕНТ:

Начальник відділу оцінки ризиків у сфері

азартних ігор та лотерей Комісії

з регулювання азартних ігор та лотерей,

доктор юридичних наук

Ольга КОСИЦЯ